

Open staan voor Gods weg met ons

Op 2 september opende Mgr. Van den Hende het studiejaar met de priesterstudenten in een eucharistieviering op het Centrum Vronesteyn. In zijn homilie ging de bisschop naar aanleiding van de lezingen van de dag (Kol. 1,1 8, Lc. 4, 38-44) in op de kracht van het Woord van de Heer. "Jezus Christus is het levende Woord, hoorbaar en tastbaar bij ons gekomen. Het Woord van God bezit grote kracht. Het geneest en bevrijdt mensen die ziek zijn of zelfs dood, worden door de Heer opgericht. Zo verkondigt het evangelie."

[...] "We mogen beseffen dat Gods Woord kracht in zichzelf bezit. Juist ook aan het begin van het nieuwe studiejaar is het van belang om de heilige Schrift als groot geschenk van de Heer te ontvangen, in het geloof dat het Woord van God elke dag opnieuw een boodschap voor ons heeft en ons helpt open te staan voor Gods weg met ons. Mogen we bidden dat het ons nooit aan geloof en vertrouwen ontbreekt om te groeien en woorden te vinden in ons hart die echt een antwoord zijn op de roepstem van de Heer."



© PETER VAN MULKEN

Aan het eind van de eucharistieviering zegende bisschop Van den Hende drie glas-in-lood-ramen die nieuw zijn aangebracht in de kapel van het huis. De ramen zijn afkomstig uit een gesloten parochiekerk.

Het middelste raam toont Christus en de apostel Petrus. Het is een afbeelding van de roeping van Petrus. Op de achtergrond zijn diens broers te zien, die nog aan het vissen zijn. Het rechterraam toont de heilige Liduina

van Schiedam. Op het linkerraam staat paus Pius XII. Hij was paus van 1939 tot 1958, de periode waarin de ramen werden gemaakt.

In dit nummer

Deze Tussenbeide die op 4 oktober uitkomt, schenkt aandacht aan de betekenis van de heilige Franciscus. U leest hierover vanuit de geloofsgemeenschap H. Franciscus in Oudewater.

Oktober is ook Mariamaand. U treft artikelen aan over Mariadevotie in ons bisdom.

Paus Franciscus schreef de encycliek Laudato Si en opent op 8 december aanstaande het Heilig Jaar van de Barmhartigheid. Over beide onderwerpen wil Tussenbeide u informeren.

Tenslotte kijken we terug op de Nationale Bedevaart die op 11 juli in Brielle vele pelgrims samenbracht rondom het geloofsgetuigenis van de Martelaren van Gorcum.



© PETER VAN MULKEN

Uitnodiging wijding

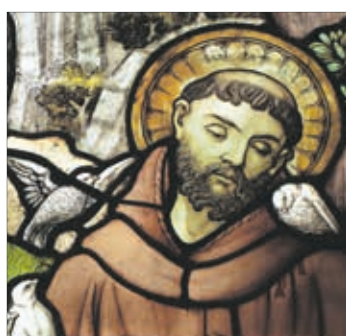
Mgr. Van den Hende zal door handoplegging en gebed op zondag 8 november aanstaande Boris Plavčić tot diaken wijden.

De wijding vindt plaats tijdens een plechtige eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal in Rotterdam. Aanvang: 15.00 uur.

'Het blijft een genade Gods om nieuwe priesters en diakens te mogen verkrijgen voor de Kerk van Rotterdam', aldus de bisschop.

INHOUD

Werkbezoek ziekenhuis	2
Impulsdag kinderkoren	3
Studentenpastoraat	7
Heilig jaar	12
WJD van start	16



Franciscus 4



Maria oktobermaand 6



Nationale bedevaart 8



Vronesteyn 13

Het gaat om de hele mens

Het ziekenhuis hecht aan de identiteit. De wortels zijn belangrijk voor de toekomst.

Op woensdag 2 september bezocht Mgr. Van den Hende in Den Haag het MCH (Medisch Centrum Haaglanden) en Bronovo-Nebo, de nieuwe stichting, waarin drie ziekenhuizen en een verpleeghuis onderdak hebben.

De bisschop werd welkom geheten door de heer Doop, voorzitter van de Raad van Bestuur van het ziekenhuis, sprak met het team van geestelijke verzorgers en kreeg een rondleiding door het ziekenhuis. Bisschoppelijk gedelegeerde voor de zorg, Emile Boleij, vergezelde de bisschop bij zijn bezoek.

“De wereld van de zorg hoort bij het leven en de zending van de Kerk,” vertelde bisschop Van den Hende. In het ziekenhuis verblijven onder meer parochianen, korte of langere tijd. Zorg voor de zieken is bovendien een van de werken van barmhartigheid. De bisschop benoemt daarom niet alleen priesters, diakens en pastoraal werkers voor parochies, maar verleent ook een zending aan geestelijk verzorgers in de zorg.

Ontstaansgeschiedenis

De ontstaansgeschiedenis van het ziekenhuis is verbonden met de christelijke inzet voor zieken als werk van barmhartigheid. ‘Het ziekenhuis hecht aan de identiteit. De wortels zijn belangrijk voor de toekomst,’ vertelt Guido Schürmann. Hij is teamleider van de negen geestelijke verzorgers die het ziekenhuis telt: katholieken, protestanten, een hindoe en een moslim. ‘We zijn het grootste binnenstadsziekenhuis van Nederland,’ vertelt Schürmann. ‘De patiëntenpopulatie is divers, multicultureel en multireligieus. Dat geldt voor Westeinde met patiënten uit onder meer de Schilderswijk en Transvaal. En ook de locatie Bronovo is divers met patiënten uit Noorderhout, Wassenaar, een wat oudere populatie.’

Diaconale opdracht

Er is vanuit het ziekenhuis contact met de bezoekersgroep van de parochie Maria Sterre der Zee en



Mw. Sylvia Ooms, gastvrouw huiskamer oncologie (l), Mgr. Van den Hende en Guido Schürmann (r), zorgmanager dienst geestelijke verzorging

met de protestantse gemeente en diaconie. Ook is er een grote groep vrijwilligers verbonden aan het team. Onder hen zijn onder meer de brancardiers die mensen ophalen en naar de vieringen begeleiden.

De geestelijke verzorgers zelf zien een toenemende groep eenzame mensen. Enerzijds ouderen, maar zeker ook jongeren. Ze signaleren een afname van mantelzorg bij ouderen als vrienden of familie oud is en de kinderen ver weg wonen. Hoe moet dat straks verder, ook nu de gemeente zich noodgedwongen heroriënteert op taken. Ook zijn er mensen met financiële problemen. Zoals mensen die illegaal in Nederland zijn, zich niet kunnen verzekeren en in het ziekenhuis terechtkomen op de Eerste Hulp, vluchtelingen die door de stad worden aangetrokken, en Nederlanders waarvan je het niet verwacht dat ze een financieel probleem hebben.

Aan het eind van de ontmoeting toonde de bisschop zich onder de indruk van de inzet van de medewerkers en de zorg die ze patiënten verlenen. Dagelijks komen er vele mensen langs, deels voor handelingen die artsen en verplegend personeel een aantal keren per dag uitvoeren. ‘Maar hoewel u vele patiënten langs ziet komen, gaat het elke keer om die patiënt op dát moment en om de hele mens,’ aldus de bisschop, die de hoop uitsprak dat deze menswaardige benadering een waarde en stimulans zal blijven voor de medewerkers.

EMILE BOLEIJ

Mgr. Van den Hende bezoekt gevangenen

De Penitentiaire Inrichting (PI) Alphen ad Rijn heette Mgr. Van den Hende welkom op donderdag 18 juni. Het bezoek vond plaats op uitnodiging van de rooms-katholieke geestelijke verzorger, Jan Lange.

Mgr. Van den Hende kreeg een rondleiding, ook was er een gesprek met kerkvrijwilligers. De bisschop ontmoette een dertigtal gedetineerden en leidde voor hen de Bijbelstudie. Naar aanleiding van de tekst uit Johannes 3, de ontmoeting tussen Jezus en Nicodemus, ging het gesprek over het opnieuw geboren worden en de vraag: “Wat zou je Jezus vragen als je Hem onder vier ogen zou kunnen spreken?” De ontmoeting werd afgesloten met een korte gebedsdienst.

“In de Penitentiaire Inrichting wordt niet alleen naar de dingen in het verleden gekeken op grond waarvan mensen een straf hebben opgelegd gekregen. In de instelling kijkt men ook naar het heden en de toekomst: hoe kan in de tijd van de detentie door begeleiding, scholing en werkzaamheden een goede basis worden gelegd met het oog op een positieve terugkeer in de maatschappij? Voor veel gedetineerden is hierbij ook de uitwisseling en begeleiding in een religieus perspectief zeer belangrijk,” zei Mgr. Van den Hende. “Als bisschop ben ik dankbaar dat namens de Kerk door geestelijke verzorgers en vrijwilligers aandacht en zorg is voor het levensverhaal van gedetineerden. In het evangelie zegt Jezus tot zijn leerlingen: ‘Ik was in de gevangenis, en gij hebt Mij bezocht [...] Al wat gij aan de minsten der mijnen hebt gedaan, hebt gij aan Mij gedaan’” (Mt. 25, 36.40).

DAPHNE VAN ROSENDAAL



GEKNIPT

Filmreis

Het blad “Geestverruimend” presenteert dit jaar voor het achtste seizoen het programma geloofsverdieping van de parochies OLV van Sion in Midden-Delfland en Sint-Ursula in Delft. Op de eerste vrijdag van de maand staat van september tot juni een unieke filmreis door de wereld van het katholieke geloof op het programma. In de serie neemt de Amerikaanse priester Robert Barron de kijker mee naar vijftig locaties in vijftien landen; eigenlijk een reis door de schatkamer van het katholieke geloof. De spreker heeft de gave om op een boeiende manier geloofsthema's uit te leggen. Locatie: de Adelberthof in Delft, tussen 19.30-21.00 uur.

Viering in het Pools

In de parochieblad van de H. Machutusparochie te Monster – onderdeel van de federatie Franciscus tussen duin en tuin is een bericht te lezen, spe-

ciaal voor alle Poolse katholieken die in deze regio werken en wonen. Elke derde zondag van de maand is in de parochiekerk in Honselersdijk een eucharistieviering in de Poolse taal. De viering begint om 17.30 uur. Na afloop is er gelegenheid tot een persoonlijk gesprek met pastoor Trypuc.

Brillen voor Benin

Eveneens in het Westland zijn, na een oproep in het parochieblad juni, honderden brillen ingezameld die de oogarts Anita Jansen mee zal nemen naar Benin in Afrika. Medewerkers van een opticien in Naaldwijk hebben de brillen nagekeken, en de sterkte bepaald, zodat de oogarts de brillen in Benin onmiddellijk in gebruik kan laten nemen. Een kleine dertig brillen die op het laatste moment nog binnen gekomen zijn, gaan met pater Koos Jansen mee naar Ghana.

Federatieweek in Plassengebied

In Samenstromen, het blad van de federatie Clara & Franciscus wordt de federatieweek rond het feest van Franciscus op 4 oktober aangekondigd. Er wordt ‘een leuk en gevarieerd’ verdiepingsprogramma aangeboden, aansluitend bij het Laurentiusjaar. Onder meer op de rol staan een scratch-musical met naar verwachting ruim honderd jonge medewerkers; een tapasavond met het verhaal van Laurentius; een bedevaartswandeling in het teken van Maria; een jongerenbijeenkomst met bisschop Van den Hende en een optreden van cabaretier Jeroen van Merwijk.

M25 goes The Hague 2015

Op zondag 15 november zijn alle jongeren die meedoen aan M25 in het bisdom Rotterdam, uitgenodigd voor de tweejaarlijkse ontmoetingsdag.

M25 is een diaconaal jongerenproject. M25 staat voor het Matteüs evangelie hoofdstuk 25, waarin Christus zegt: 'Wat je voor de minsten der mijnen hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan.' In dit hoofdstuk geeft Hij ons de werken van Barmhartigheid. De M25 jongeren geven hier handen en voeten aan. Hiermee groeien ze in geloof en volgen de weg van Christus. De ontmoeting zal worden gehouden in het kader van het Laurentiusjaar van het bisdom Rotterdam, waarin het leven en handelen van de heilige diaken Laurentius centraal staat. Hij toonde de keizer de behoeftige mens en zei: "zie hier de schatten van de kerk."

Het doel van de dag is tweeledig. De handen uit de mouwen steken bij een diaconale activiteit en elkaar als M25 jongeren in geloof ontmoeten.

Programma en wisseltrofee

Voor de diaconale activiteit gaan we een spelcircuit doen met kinderen uit de kerken van de Schilderswijk. Kinderen die tot de parochie Sterre der Zee behoren en wonen in de Schilderswijk, worden door de jongeren van de verschillende M25 groepen ontvangen in het MOC Den Haag. Hierna kan elke M25 groep zichzelf presenteren bijvoorbeeld door middel van een filmpje, een lied of rap, een collage of power point. Hierbij laten de groepen aan de andere M25-ers op een zo leuk mogelijke manier zien en horen wat ze doen en waarom. De winnende groep ontvangt de wisseltrofee, nu in handen van M25 Den Haag.

Op deze middag zal Mgr. Van den Hende aanwezig zijn en de gebedsdienst leiden waarin omzien naar de naaste centraal zal staan. Deze dag wordt de jongeren aangeboden door het bisdom Rotterdam. Zo kunnen jongeren zien wie zich nog meer inzet via M25 voor de werken van barmhartigheid. In het bisdom Rotterdam zijn veertien actieve M25 groepen. De jongeren komen regelmatig bij elkaar om zich te verdiepen in de opdracht van Christus, om te zien naar de naaste. De meeste groepen hebben ook elke maand een diaconale activiteit. Dat zijn heel wat uren waarin de jongeren zich inzetten voor hun naaste.

Wilt u op de hoogte blijven van alle M25 groepen? Via www.bisd-omrotterdam.nl kunt u al het nieuws volgen. Ook vindt u ons op facebook onder [m25bisdromrotterdam](https://www.facebook.com/m25bisdromrotterdam).

DESIREE BÜHLER, PROJECTMEDEWERKER M25

Bisschop ontvangt DVD

'Geraakt door armoede'

Bij de start van de eerste vergadering van het seizoen overhandigde Wilbert van Erp, voorzitter van de Diocesane Caritas Instelling, een exemplaar van de DVD 'Geraakt door armoede' aan Mgr. J. van den Hende.

Met deze DVD kunnen parochies en caritasinstellingen hun inzet op het gebied van armoedebestrijding presenteren aan een breder publiek, binnen en buiten de kerk.

In de film van ruim 17 minuten spreekt mediapriester Roderick Vonhögen met vier kerkelijke vrijwilligers. Zij zetten zich met hart en ziel in voor mensen die leven in armoede. Ze laten ook zien dat iedereen in zijn directe omgeving een bijdrage kan leveren. "Diaconie is niet ingewikkeld en hoogdravend. Het gaat ook om een praatje maken, de verkwast hanteren of de financiën op orde krijgen," aldus Van Erp.

Alle parochiebesturen en parochiële caritasinstellingen in het bisdom Rotterdam hebben een exemplaar van de DVD gekregen met een aantal suggesties en gespreksvragen. In diverse geloofsgemeenschappen is zij reeds gebruikt bij een bijeenkomst met bezoeker-vrijwilligers of tijdens een diaconaal weekend. Exemplaren van de DVD 'Geraakt door armoede' zijn verkrijgbaar zolang de voorraad strekt bij de DCI.

De film is ook te zien op YouTube:
<https://www.youtube.com/watch?v=tuKSNasd9mw>



© PETER VAN MIJLEN

Gedeelte programma Laurentiusjaar: oktober t/m december 2015

Oktober	17	Jong geleerd Impulsdag kerkmuziek met kinderkoren met feestelijke presentatie compositie H. Laurentiusmis voor kinderkoren.
November	14	Weg van Barmhartigheid Ontmoetingsdag leden M25-groepen bisdom Rotterdam.
December	15	Editie Tussenbeide

Jong geleerd: impulsdag voor kinderkoren

Laurentiusmis in één dag

Een nieuwe Laurentiusmis wordt op 17 oktober ingestudeerd met leden van kinderkoren uit het bisdom Rotterdam. Aart de Kort schreef deze mis voor kinderkoor, volkszang, orgel/piano en solo-instrument in opdracht

van het bisdom. Aanleiding is het Laurentiusjaar 2015-2016. Alle kinderkoren en hun dirigenten en begeleiders uit het bisdom worden voor deze bijzondere dag uitgenodigd. Ze vindt plaats op zaterdag 17 oktober, van 9.30 tot

15.00 uur, in H. Benedictus en Bernadettekerk, Rijswijk.

De Vrolijke Noot

Kinderkoor "De Vrolijke Noot" uit de St.-Augustinusparochie, parochiekern Katwijk aan den Rijn, zingt de meerstemmige partijen tijdens deze studiedag. Het koor staat onder leiding van Agnes Bol en wordt begeleid door Niek van der Meij. Het koor functioneert ook als "motor" voor de samenzang van de liederen die worden ingestudeerd met alle kinderen. Op de oefendag wordt ook de heilige eucharistie gevierd. De deelnemende kinderen en De Vrolijke Noot vormen samen voor de viering één groot koor, dat de ingestudeerde gezangen zingt. Celebrant in de eucharistieviering is bisschop Van den Hende.

Repertoire

Tijdens de pauzes van deze dag is er voor de dirigenten en begeleiders de mogelijkheid om kennis te nemen van diverse bundels en andere uitgaven voor kinderkoor van het Documentatiecentrum Kerkmuziek van de

Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Rotterdam.

Kosten

De Impulsdag is gratis toegankelijk. De lunch en het drankje tijdens de pauzes zijn gratis.

De Laurentiusmis zal op die dag te koop zijn tegen contante betaling:

- Prijs volledige partituur voor dirigenten en begeleiders: € 10,00
- Prijs koorpartituur: € 1,00 (afname minimaal 10 stuks)

Na 4 oktober via het bisdombureau te bestellen, prijzen zijn excl. verzendkosten.

Aanmelden

Opgave voor deze dag kan door het verzenden van het inschrijfformulier naar pastoraledienstverlening@bisdomrotterdam.nl. Via dit adres kunnen ook folders met het programma en het inschrijfformulier worden opgevraagd.

Het inschrijfformulier is ook te vinden op: <http://www.bisdromrotterdam.nl/algemeen/pastoraledienstverlening/vieren/Pages/aanbod.aspx>.



© AGNES BOL

Mensen laten stralen met Franciscus

De Heilige Franciscus was en is een inspiratiebron voor velen. Zeker ook voor de mensen in parochies die naar hem vernoemd zijn. Zoals die in Oudewater.

Oudewater heeft een echte Franciscus-parochie. Nu ja, had, want het is tegenwoordig Geloofsgemeenschap H. Franciscus binnen de parochie Pax Christi. De grote heilige uit Assisië is nadrukkelijk aanwezig in het parochielevens. Anneke van den Hadelkamp en Monique van den Hoogen vertellen er alles over.

‘Op 13 maart 2013 was onze parochie bij elkaar voor het Paastriduüm; bisschop Van den Hende zou er uitleg over komen geven’, vertelt Anneke van den Hadelkamp, actief in de locatieraad. ‘Maar in Rome was er witte rook, dus we keken op de computer hier op het secretariaat naar het nieuws. De bisschop kwam net binnen toen de nieuwe paus op het balkon verscheen. Toen we hoorden dat de nieuwe paus Franciscus ging heten, ging er hier echt een gejuich op! We waren euforisch.’ Te meer daar de paus toen al direct zich liet kennen als nederig,’ aldus Van den Hadelkamp. ‘Net zoals onze patroonheilige.’ ‘Dit jaar bestaat Oudewater 750 jaar en er worden allerlei festiviteiten georganiseerd.’

Op reis

Een ander moment dat de relatie tussen geloofsgemeenschap en zijn patroon nadrukkelijk gevoeld en ervaren werd, was tijdens de parochiereis naar Assisië. Dit bij gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de kerk. Eind september 2007 ging een bus met veertig parochianen op weg voor een tiendaagse reis naar Umbrië.



Van den Hadelkamp is er nog altijd enthousiast over. ‘Hans van Achthoven en Truus Mulder waren de grote trekkers, ik zelf hielp mee met de praktische uitvoering. Pater Leo Bos cp was onze geestelijk reisleader.’

‘Het was een geweldige reis. Het deed me veel. Op 4 oktober kwamen we in Assisië aan. Oudere reisgenoten die met hun kruk meeliepen door de straten van het stadje. Ieder met eigen idee of verlangen. Alle plaatsen uit het leven van Franciscus ging we af: La Verna. San Damiano, Gubbio. We waren echt samen onderweg op een pelgrimstocht.’

Franciscanen

Door de jaren heen hebben de franciscanen en franciscanessen een belangrijke rol gespeeld in de parochie. De paters bekommerden zich om de parochie; een mooie portretgalerij in de gang van de pastorie laat zien hoe zij decennia lang leiding gaven aan de geloofsgemeenschap. De oudste pater

die is afgebeeld - J.J. Burgmeyer - ging al in 1862 in Oudewater aan het werk, dus mogelijk nog in de tijd dat de kerkgemeenschap in een schuilkerk bij elkaar kwam.

De franciscanessen kweten zich van het onderwijs. Monique van den Hoogen heeft nog in de klas gezeten bij zuster Consilia, die ook hoofd van de lagere school was, en later ook les gaf op de Mavo. Tot zeer onlangs hield ze contact met zuster Consilia, die onlangs op 92-jarige leeftijd overleed. Anneke van den Hadelkamp werd in 1966 in de echt verbonden door... een franciscaan.

Groot wordt ook het Franciscusfeest gevierd, ieder jaar op de zondag die het dichtst bij 4 oktober ligt. Met zang en toneel, in de kerk of in het stadje. Het zijn altijd gelegenheden met veel aandacht voor kinderen en gezinnen en voor dieren en bloemen. Oudewater steekt de andere geloofsgemeenschappen van de nieuwe parochie ondertussen aan met de

liefde voor Franciscus. In Woerden werd dit voorjaar een serie van vijf avonden over Franciscus en Clara gehouden, plus een bezoek aan het franciscaner klooster in Megen, waaraan zo'n 25 mensen meededen. Ja, met veel deelnemers uit Oudewater, dat wel natuurlijk.

Musical

Binnenkort is er opnieuw een bijzonder moment op de weg die Oudewater met Franciscus gaat. Monique van den Hoogen werkt toe naar de uitvoering van een musical over de heilige vriend van de dieren en de schepping. ‘Franciscus, Troubadour van God’ is de titel. Zij vertelt: ‘Zes jaar geleden zag ik in de St-Jan van Laren deze musical, geproduceerd door Kees van Mechelen van de KRO; Edwin Schimscheimer had de tekst geschreven en had de muzikale leiding. Het verhaal raakte me. Natuurlijk omdat ik muzikaal ben - ik ben al 25 jaar dirigent van het koor hier, eerst het middenkoor en nu ook het dames- en herenkoor. Maar ik heb met open mond zitten kijken.’

‘Hoe hij uit een rijk gezin komt en de omslag maakt om met de armen te gaan leven, voor de mensen te zorgen, het pad van Jezus te volgen. Daarvoor was een breuk met zijn vader nodig. Wat je allemaal voor je geloof over moet hebben...’

Het was een musical, eind goed - al goed, vertelt Van den Hoogen. ‘De vader van Franciscus krijgt spijt van de breuk met zijn zoon. Hij komt Franciscus opzoeken als deze stervend is. En de breuk met de familie wordt bijgelegd.’

Het stuk trof Monique van den Hoogen zeker ook omdat er parallellen zijn met haar persoonlijk leven.

‘Mijn pa zorgde ook altijd voor de arme mens. Hij had zijn vader - die stierf van armoede - op diens graf

Is de aarde te klein?

De aarde is ons gegeven om haar te bewerken en te beheren. Nu blijkt dat de schepping grenzen heeft en wij voor haar moeten zorgen. Op 18 juni verscheen de encycliek “Laudato si” ofwel “Geprezen zijt Gij”. Paus Franciscus vraagt ons op een andere manier te kijken naar de schepping en naar onszelf.

De encycliek gaat over duurzaamheid, over de schepping en haar voortbestaan en over ons menselijk gedrag. De encycliek gaat ook over hoop en over dialoog en is gericht tot alle bewoners van ons gemeenschappelijk huis.

Vuilnisbelt

Paus Franciscus beschrijft de klimaatverandering, temperatuurstijging, vervuiling van water en het verlies van biodiversiteit. ‘De aarde, ons huis, begint steeds meer op een enorme vuilnisbelt te lijken.’ Deze bedreigingen – waaraan de mens medeschuldig is – treffen allen maar vooral de armen. Alles hangt met elkaar samen en dus “moeten alle schepselen met liefde en respect gekoesterd worden, want wij allen zijn als levende schepselen van elkaar afhankelijk”.

Verantwoordelijkheid

Wij zijn verantwoordelijk. ‘Het verstandig ontwikkelen van de schepping is de beste manier om voor haar te zorgen.’ Wij kunnen onze situatie verbeteren door te ondernemen met het juiste gebruik van wetenschap en techniek. ‘Het hogere doel moet altijd zijn dat mensen door arbeid een waardig leven verkrijgen.’ De onderlinge samenhang vraagt om een integrale ecologie met respect voor menselijke en sociale aspecten. De natuur staat niet los van de mensen. Zij heeft niet alleen gebruikswaarde, maar is ook waardevol op zichzelf. Een integrale ecologie hangt direct samen met vrede en veiligheid, met stabiliteit en gerechtigheid, met de wijze waarop mensen van dag tot dag met elkaar samenleven.

Ecologische spiritualiteit

Politici en wetenschappers zijn verantwoordelijk voor concrete maatregelen. De paus biedt vooral een moreel kompas aan. Hij roept iedereen op tot een ecologische bekering: ecologische bewustwording en ecologische spiritualiteit. ‘Vele zaken moeten veranderen, maar bovenal moeten wij mensen veranderen.’ Wij moeten een nieuwe levensstijl aannemen, loskomen van het consumentisme. ‘Hoe leger iemands hart is, hoe

meer hij of zij de behoefte heeft om zaken te kopen, te bezitten en te consumeren.’

Mensen “kunnen boven zichzelf uit stijgen, opnieuw voor het goede kiezen en een nieuwe start maken”. Christus spoort ons aan tot een bezinnende levenswijze. ‘Het gaat om de overtuiging minder is meer.’ Soberheid maakt vrij. Hiervan vinden we talloze voorbeelden in de Bijbel en in de geschiedenis van de Kerk. De encycliek begint met woorden uit het Zonnelied van Franciscus van Assisi: ‘Geprezen zijt Gij, mijn Heer, door onze zuster, moeder aarde, die ons voedt en leidt.’ Sint Franciscus “nodigt ons, trouw aan de Schrift, de natuur als een schitterend boek te zien waarin God tot ons spreekt en ons een glimp schenkt van zijn oneindige schoonheid en goedheid”.

Ons wereldbeeld is van grote invloed op onze omgang met de schepping. De aarde is een geschenk. Zij is ons gegeven om te gebruiken; niet om te verbruiken. God is oneindig en Hij geeft altijd in overvloed, maar ons bestaan is begrensd. De aarde is niet te klein. Wij moeten leren omgaan met grenzen.

PIER TOLSMA, DIAKEN



beloofd dat hij zijn hele leven voor de armen zou zorgen. Hij was iemand die altijd voor zijn medemens zorgde.' Van den Hoogen zocht en kreeg contact met producent Van Mechelen. 'Wat zou het prachtig zijn als die musical in Oudewater kon klinken.' Dat ging zo maar niet. 'Maar vorig jaar kreeg ik bericht van hem, dat de musical te koop was. Sinds die tijd ben ik aan het voorbereiden.'

Hoofdrollen

Eind van het liedje is dat "Franciscus, Troubadour van God" op 18, 19 en 20 december in de Franciscuskerk van Oudewater wordt opgevoerd - met plaats voor drie keer vierhonderd mensen. Een veertigtal zangers en spelers heeft medewerking toegezegd. Negen hoofdrollen en 31 koorleden. De deelnemers komen uit de parochie, maar ook uit andere koren die Van den Hoogen begeleidt. 'Ik ben behalve in Oudewater als dirigent ook regelmatig werkzaam in Bodegraven, Houten en Reeuwijk. Muziek is mijn leven, sinds acht jaar probeer ik er van te kunnen leven. 'Ben er dag en nacht mee bezig.' 'We stellen wel eisen: mensen die zich

aanmelden moeten een stemtest doen. Niet dat je zowat professioneel moet zijn hoor, maar alle zuivere, soepele stemmen konden meedoen. En grappig: de koster doet mee, net als de dame die de pastorie schoonhoudt, ze hebben mooie stemmen.' Franciscus wordt door drie personen vertolkt: een elfjarige, een 24-jarige en een Franciscus op oudere leeftijd. Van den Hoogen krijgt nu al leuke reacties op haar initiatief, zoals die keer toen ze een heuse e-mail kreeg van paus Innocentius - inderdaad ja, de man die in Laren die paus vertolkte.

In juni zijn er al vier repetities geweest. 'Daarin hebben we het stuk doorgevoerd.' In augustus hebben de zangers en solisten zelf thuisstudie gedaan. 'Wekelijks gaan we aan de slag. De mensen studeren thuis de muziek in, ik heb oefenopnames op cd gezet.' Waarom getroost Van den Hoogen zich al deze moeite? 'Ik wil de mensen laten stralen en de spelers en het publiek bijzonder laten genieten!'

TED KONINGS



"Franciscus, Troubadour van God" is te zien en te beluisteren op 18, 19 en 20 december, op vrijdag en zaterdag vanaf acht uur 's avonds, op zondag vanaf twee uur. Kaarten van 15 of 20 euro zijn te bestellen via www.dezangzaak.nl

Verdieping

Laudato Si – de schepping eren, omwille van de Schepper

Sinds zomer 2002 zit er geregeld een lied in mijn hoofd, sinds mei 2015 bijna dagelijks. Een "oorwurm" heet zo iets. En het is 'Laudato si, O mi Signo-ho-ho-re, Laudato si...'. We zongen het eindeloos tijdens de Wereldjongerendagen in Toronto (2002). En het kreeg een vaste plek daarna in jongerenvieringen.

'Alleluja, Gij goede God, Gij Schepper Alleluja, voor zon en maan en sterren, Alleluja, voor zee en continenten, Alleluja, hoe groot en goed zijt Gij, Heer! Laudato si...'

(Met excuses voor degenen die het lied kennen en het nu ook niet meer uit hoofd en oor krijgen)

De tekst is die van het Zonnelied van de heilige Franciscus. Hij eert jubelend via een loflied op de schepping de Schepper zelf. De encycliek Laudato Si ("Geprezen zijt Gij") van paus Franciscus sluit hierbij aan. De gelijklopende titel is het startschot van een oproep tot zorg om de heelheid van de schepping. In zijn herderlijk schrijven beschrijft de paus de neergang van de schepping door menselijk

handelen. 'Het doel is [...] ons [...] bewust te worden van hetgeen er met de wereld gebeurt, de moed te hebben om het in persoonlijk lijdens te veranderen en zo te erkennen wat de bijdrage is die ieder kan leveren.' Franciscus geeft via de drieslag Schepper – schepping – schepsel aan wat de rol is van de mens om via de zorg om de aarde, God te eren. De titel van de encycliek sluit aan bij het prijzen van God waarvan de bijbel is doordeesemd. Voorbeelden zijn onder (veel) meer de lofliederen van Hanna en Maria. Zij prijzen God in het kader van het creëren van nieuw leven in hen. Hanna jubelt het uit als zij – eindelijk – zwanger is geworden, en uit dankbaarheid haar zoon Samuël, haar eerstgeborene, aan God geeft door hem tempeldienst te laten doen bij Eli (1 Samuël 2). Maria zingt in vreugde als zij haar zwangere nicht Elisabeth bezoekt, terwijl zij zelf ook in gezegende omstandigheden verkeert (Lucas 2). 'Magnificat! Mijn ziel prijst hoog de Heer!' De schepping gebeurt aan deze vrouwen. En dan is er in het Oude Testament het boek Hooglied. Acht hoofdstukken lang

wordt de liefde en aantrekkingskracht tussen twee mensen bezongen. Dit lied is in zijn geheel op te vatten als een loflied op God, die de mensen heeft geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis (Genesis 1,26-27). De liefde tussen man en vrouw (cfr Mt. 19, 1-6) als afspiegeling van de liefde van de Eeuwige, als kroon op Zijn scheppingswerk. Het psalmenboek in de bijbel kent psalm 150 als apotheose: 'Loof Hem... Loof Hem... Loof Hem' klinkt het aan het begin van elk vers. 'Alles wat adem heeft (heel de schepping), love de Heer!' zingt het laatste vers.

De encycliek van paus Franciscus gaat over de diepe zorg om de schepping en de verantwoordelijkheid van de mens om te zorgen dat het goed gaat met plant, dier en mens. Deze brief rond zorgzaamheid wordt overkoepeld door die juichende titel, die licht en lucht en grond geeft: Laudato Si!

WILLIEN VAN WIERINGEN

Oktobermaand – Mariamaand

De oktobermaand is traditiegetrouw Mariamaand. Op vele plekken in het bisdom staat Maria deze maand centraal in verschillende momenten van gebed en catechese. Op deze pagina een kleine impressie van activiteiten die worden georganiseerd, met name in de kerken die speciaal aan Maria zijn toegewijd.

Delft

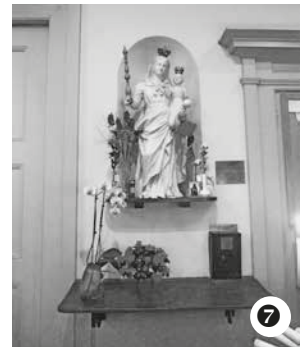
In de Maria van Jessekerk in Delft ❶ is er op 24 oktober 's middags om 15.00 uur een Mariahulde; met twee koren, een inleidend woord van de pastoor en samenzang.

Rotterdam

In oktober is iedere woensdagavond om 19.15 uur Marialof in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal, aan de Mathenesserlaan 305 te Rotterdam.

In de parochie OLV van Lourdes ❷ in Rotterdam is er elke woensdagavond in de Mariakapel rozenkransgebed.

Aan de Beukelsdijk in Rotterdam houdt men in de Poolse parochie drie keer extra rozenkransgebed. Ook is er twee maal rozenkransbidden, speciaal voor de kinderen. Dit gebeurt op zaterdagmiddag na de wekelijkse kindercatechese. Op 3 en 17 oktober verwacht men bij het rozenkransgebed zo'n honderdvijftig kinderen.



Hoogvliet

Rozenkransgebed is er in de oktobermaand op de vrijdagavonden om 19.00 uur in de kerk van het Onbevleete Hart van Maria te Hoogvliet ❸.

Den Haag

In de nieuwe Haagse parochie Maria Sterre der Zee ❹ is er in de diverse kerken rozenkransgebed, doorgaans voorafgaand aan de viering. In de kerk van het Onbevleete Hart van Maria ❺ wordt er tijdens

Haastrecht

Op zondag 18 oktober viert de parochie St. Barnabas in Haastrecht het feest van Maria ter Weghe. Om 11.00 uur is er een pontificale Eucharistieviering met bisschop Van den Hende als hoofdcelebrant. Aansluitend is een processie, met het beeldje van Maria. Maria gaat zo ter Weghe.

JOLANDA DE WOLF

Maria in ons bisdom

Reeds eeuwen lang heeft Maria een bijzondere plaats in het leven van vele gelovigen in onze streken en van hen die er als pelgrim te gast zijn. Ook in de Middeleeuwen waren hier talrijke bedevaartsoorden aan Maria gewijd.

De oudst bekende Mariabedevaart vond plaats naar 's-Gravenzande waar een Mariabeeld stond dat volgens overleveringen afkomstig was van de H. Elisabeth van Thüringen. Omstreeks 1250 werd het in de parochiekerk geplaatst. In de zeventiende eeuw kwam het beeld via Den Haag naar het Begijnhof in Delft, waarna het in de achttiende eeuw uit het zicht verdween.

In Delft werd O.L. Vrouw ter Nood Gods vereerd in de Nieuwe Kerk. In de Oude Kerk stond een beeld van Maria van Jesse en een beeld van O.L. Vrouw van Zeven Smarten. De Delftse beelden verdwenen bij de Beeldenstorm in 1566.

Mariabeelden verdwenen dat jaar ook uit Dordrecht en omgeving. Zo verging het ook de beelden van O.L. Vrouw ter Nood in Gouda en O.L. Vrouw uit Schiedam. Deze laatste uit circa 1380 is vooral bekend geworden door het levensverhaal van Liduina. Maria speelde een belangrijke rol in haar geloofsleven en in haar visioenen.

Verder zijn bedevaarten rondom een Mariabeeld bekend uit Katwijk aan den Rijn (Sterre der Zee), Abbenbroek (O.L. Vrouw van Zeven Smarten) en Rugge (O.L. Vrouw). Zo ook Maria ter Weghe in Haastrecht en Maria van de Wijnhaven in de Eendrachtskapel te Rotterdam. Met tussenpozen wordt vanaf de veertiende eeuw tot op heden in Den Haag O.L. Vrouw van Eik en Duinen vereerd.

Oorspronkelijk

Slechts één oorspronkelijk Middeleeuws beeldje is bewaard: O.L. Vrouw van Wilsveen (bij Leidschendam), dat zich nu in Museum Catharijneconvent bevindt (foto rechts). Het beeldje overleefde de Beeldenstorm, maar verdween aan het einde van de zeventiende eeuw en dook in 1965 weer op. Het beeldje was bewaard gebleven in een Delftse patriciërsfamilie, die het bij testament had nagelaten aan het Bisschoppelijk Museum van Haarlem. In de St. Bartholomeuskerk in Nootdorp is sindsdien ter herinnering een kapel gewijd aan O.L. Vrouw van Wilsveen, met een replica van het originele beeldje.

De nieuwe tijd

Een hernieuwde Mariaverering ontstond in de negentiende en twintigste eeuw. Belangrijk waren de verschijningen van Maria te Lourdes (1858) en Fatima (1917).

In Monster wordt Maria van Lourdes sinds 1877 vereerd in een nagebouwde Lourdesgrot. Deze grot wordt beschouwd als de oudste van Nederland. Nog altijd komen bedevaartgangers ernaar toe. Dat geldt ook voor Zevenhoven, waar in 1913 een Lourdesgrot werd gebouwd.

In Rotterdam-IJsselmonde zou volgens overlevering een Mariabeeldje staan dat was aangespoeld bij de Elisabethsvloed in 1421. Vanaf 1934 vonden pelgrims hun weg hier naar toe. De actieve bouwpastoor pater P. Bakx osc speelde hierin een wervende rol. Ook nu nog worden er vele kaarsen gebrand voor het beeld in de parochiekerk van de Emmausgangers aan de Reyersdijk in Rotterdam.

De verering van Maria van Jesse werd in 1929 nieuw leven ingeblazen. Op initiatief van Delftse studenten vindt sindsdien jaarlijks een stille omgang plaats. In 1939 werd in de kapel van de Maria van Jessekerk



een nieuw verworven eikenhouten Mariabeeld uit circa 1330 geplaatst en gewijd, afkomstig uit de omgeving van Keulen.

Moderne beelden

Sinds de eerste helft van de twintigste eeuw zijn vele nieuwe Mariabeelden in het bisdom Rotterdam vervaardigd, zoals de prachtige Mariabeelden van de Rotterdamse kunstenaar Gerard Héman (1914-1992) (foto links). Hij toont de liefde, wijsheid en zorg van Maria, op eigentijdse wijze. Een van zijn Mariabeelden bevindt zich in de kerk van de H. Dominicus aan het Hang in de Maasstad: Maria beschermt als een mantelmadonna de stad Rotterdam: onderaan zijn de Laurenstoren, het Witte Huis, de Leeuwenbrug, de Euromast, de Maastunnel en de haven. Het beeld werd in 1960 bij de inwijding van de kerk speciaal voor deze kerk gemaakt en geschonken door een groep binnenschippers die in Rotterdam hun thuishaven hadden. Voor het beeld ligt tot op de dag van vandaag een schrift waarin men intenties, vragen en gebeden tot Maria kan opschrijven.

Museum Catharijneconvent

Wilt u meer lezen over (Maria)bedevaartplaatsen in Nederland? Raadpleeg dan de databank van het Meertensinstituut in Amsterdam: <http://www.meertens.knaw.nl/bedevaart/>

Nieuw werkjaar studentenpastoraat

Walther Burgering blikt vooruit

Diaken Walther Burgering is sinds kort werkzaam in het studentenpastoraat in Leiden. Zodoende start dit najaar niet alleen een nieuw seizoen van het studentenpastoraat, maar is er ook een nieuw gezicht met bijbehorende nieuwe inbreng. Walther Burgering vertelt over wat de studenten wordt geboden.

‘We werken in het studentenpastoraat langs drie lijnen: algemeen vormende activiteiten, identiteitsgebonden activiteiten en events. Na mijn benoeming ben ik begonnen samen met mijn collega’s in Leiden te kijken wat er al is gegroeid, hoe ik daar tussen pas en wat ik daaraan toe kan voegen.’ Diaken Burgering vertelt in rap tempo wat de drie wegen inhouden. De algemeen vormende activiteiten zijn gericht op een breed publiek. Zo zijn er onder de noemer “Food for Thought” ontmoetingsavonden voor internationale en Nederlandse studenten. Er is een gezamenlijke

maaltijd en er wordt een thema op het gebied van zingeving uitgediept; soms met een gastspreker. Voor de buitenlandse studenten zijn deze avonden, zo zeggen ze zelf, ‘momenten (en er zijn er niet veel) dat we een familiegevoel ervaren’. Voor de Nederlandse studenten zijn de ontmoetingen horizon-verbredend.

Eenzaamheid

‘Dat we deze studenten bij elkaar kunnen brengen is ook diaconaal’, zegt Burgering. ‘De studenten die van ver komen hebben regelmatig gevoelens van eenzaamheid. Daar zijn de Nederlandse studenten zich niet zomaar van bewust. Na de ontmoetingsavonden ontstaan vaak spontaan contacten, dat is een groot voordeel van deze tijd, met alle sociale media.’ Onder de identiteitsgebonden activiteiten vallen onder meer de voorbereiding op de Wereldjongerendagen en de avond Ode aan de Doden op 2 november. Diaken Burgering: ‘Vergeet niet dat ook jonge mensen te maken



krijgen met verlies van een naaste. Met stilte, gebed, (Bijbel)lezing en een kaarsje branden herdenken we onze overledenen.’

Bij de events wordt er aangehaakt bij gelegenheden, zoals de Nacht van de Mensenrechten. In april staat er een kloosterweekend op het programma.

Zelfstandige

Een van de nieuwe algemeen vormende activiteiten dit seizoen is de workshop “Onderweg naar Ondernemen”. Deze haakt in op de tendens dat afgestudeerden zich steeds vaker als zelfstandige op de arbeidsmarkt begeven. Burgering nam het initiatief tot deze activiteit: ‘Kijk, je kunt bij de Kamer van Koophandel terecht voor informatie als startende zelfstandige. Maar het studentenpastoraat heeft een insteek die meer op het existentiële vlak ligt: kijk eens naar binnen, welke kwaliteiten heb jij? Wat is de waarde van arbeid in het leven? Dat benaderen we dan vanuit de katholieke sociale leer.’ Het studentenpastoraat biedt ook gemeenschap aan studenten. Burgering: ‘Je laat zien wat er is. Je laat de studenten ruiken en proeven. Zo zijn er de Taizé-vieringen. In september is er een student in ons midden gedoopt. Dat is natuurlijk bijzonder.

Ooit was deze student begonnen bij de avonden Geloofsoriëntatie.’

Mens centraal

Naast alle activiteiten zal Walther Burgering – op gezette tijden – aanwezig zijn op de universiteit en hogeschool en zal hij zich bezighouden met de PR. ‘Ik vind het belangrijk om tijd en aandacht te investeren in het opbouwen van contacten.’ Hij spreekt vol energie als hij vooruitblijkt op het nieuwe seizoen: ‘De studententijd is een boeiende periode, een levensfase waarin veel gebeurt. Vaak kom je als student uit een andere stad. Je raakt een beetje ontworteld; alles komt wat op losse schroeven te staan. Je bent bezig met je identiteit, ook met je identiteit als gelovige.’ ‘In de studentenparochie mag je met de studenten optrekken. Ik denk dan meteen aan de Emmaüsgangers. Goed luisteren, meedenken over bestaansvragen en helpen antwoorden formuleren. Vanuit de Kerk is dat ook een investering. Studenten zijn niet alleen de nieuwe generatie van de samenleving, maar ook de jonge generatie van de Kerk.’

JOLANDA DE WOLF

R.K. STUDENTENPASTORAAT OP DRIE GOLFLENGTES: HELPT U MEE?



Studentenparochie H. Catharina van Alexandrië organiseert drie soorten activiteiten:

- Activiteiten voor alle studenten (breed aanbod van vorming en begeleiding op basis van het Katholiek sociaal denken)
- Activiteiten voor studenten die willen groeien in het R.K. geloof (specifiek aanbod van liturgie, catechese en pastoraat)
- Kortlopende of eenmalige activiteiten (“events”) op het terrein van o.a. filosofie, spiritualiteit, sociale leer van de Kerk alsook pelgrimages en kloosterweekends

Uw bijdrage is van harte welkom op IBAN NL63 INGB 0000 7483 08 ten name van Studentenparochie Catharina van Alexandrië te Rotterdam. Indien u zelf overboekt, bijvoorbeeld via internetbankieren, vermeldt u dan s.v.p. uw adresgegevens bij ‘Mededeling/Omschrijving’.

Katholiek onderwijs: de school als gemeenschap

Binnenkort is het de Week van het Katholiek Onderwijs. Bij gelegenheid van die week worden twee lesbrieven gepresenteerd met Sint-Maarten als thema. Ze zijn een voorbeeld hoe parochie en school samen kunnen werken aan de vorming van jonge mensen.

De scholen zijn weer begonnen. Voor veel kinderen en jongeren – en hun ouders! – kan dat spannend zijn, vooral als het nieuw is: voor het eerst naar de basisschool of naar de middelbare school. Voor kinderen en jongeren is de schooltijd een cruciale periode, waarin een basis wordt gelegd voor hun volwassen leven. Daarbij gaat het niet alleen om kennis vergaren, maar vooral om “mens worden”.

Spiegel van de maatschappij

Elke school is een samenleving in het klein, met alle kansen en uitdagingen die dat met zich meebrengt. In grote steden zit de hele wereld in je klas: zo zijn er in Rotterdam scholen met wel veertig verschillende nationaliteiten. Diversiteit en veelkleurigheid hebben echter niet alleen met herkomst te maken en doen zich op alle scholen voor. Leerkrachten en docenten staan voor de

taak aan elk kind recht te doen. Zij hebben vaak een speciale antenne om op te merken hoe het gaat. Ze zien het, als een kind op school komt zonder te hebben ontbeten of als het te weinig slaap krijgt. In de gezinnen kan er van alles spelen: geldzorgen, ruzies, ziekte. Als er thuis problemen zijn, heeft een kind extra steun nodig.

Twee lesbrieven over solidariteit

Het katholiek onderwijs heeft door de jaren heen een visie ontwikkeld over hoe je kinderen en jongeren een veilige en warme leeromgeving kunt bieden. Deze visie komt voort uit het geloof in Jezus Christus en zijn blijde boodschap. Een van de waarden die fundamenteel zijn voor een katholieke school, is dat zij oog heeft voor gemeenschap. Mensen kunnen niet tot volle ontplooiing komen zonder betrokkenheid op elkaar en zonder onderlinge solidariteit. Het lijkt vanzelfsprekend maar het is goed daar soms bij stil te staan. Daarom zijn er voor het kader van de Week van het Katholiek Onderwijs (van 9 tot en met 13 november) twee lesbrieven over solidariteit ontwikkeld: “Kiezen voor elkaar” voor het basisonderwijs en “Solidariteit in het vizier” voor

het middelbaar onderwijs. In beide lesbrieven staat Sint-Maarten centraal. De parochies van ons bisdom zullen de digitale versie van deze brieven ontvangen. Het biedt mogelijkheden om samen te werken met de scholen in de parochie.

Bidden voor de scholen

Het contact tussen school en parochie kan van grote waarde zijn. Het bestaat niet (meer) overal en als het contact verbroken is, kost het soms moeite elkaar opnieuw te vinden. Waar school en parochie samen optrekken kan dit voor beide gemeenschappen verrijkend zijn. Eén ding dat we in ieder geval voor alle scholieren, leerkrachten, docenten en directies kunnen doen, is bidden en vragen om Gods zegen over hen. Mgr. Van den Hende heeft een gebed geschreven dat binnenkort op een kaart beschikbaar wordt gesteld voor alle parochies. Het kan in de liturgie worden gebruikt, bijvoorbeeld in de voorbede; het kan ook thuis worden uitgesproken. Zo kunnen parochies en scholen op een bijzondere manier met elkaar verbonden zijn.

LIESBETH STALMEIER,
BISSCHOPPELIJK GEDELEGEERDE ONDERWIJS

Nationale bedevaart Brielle

Dienstbaarheid tot in de dood

“Vandaag, 443 jaar na hun marteldood en 148 jaar na hun heiligverklaring, zijn wij vanuit het hele land bijeengekomen om hen te eren en hun geloofsgetuigenis te vieren. Op deze plaats van duisternis en dood werd voor hen de deur geopend naar het licht en het eeuwig leven.” Zo sloot pastoor Jack Glas, lid van de Bisschoppelijke Brielse Commissie plechtig de proclamatie af, voorafgaand aan de eucharistieviering waarmee de Nationale Bedevaart op zaterdag 11 juli begon.

‘Dienstbaarheid tot in de dood’ was het thema van de Nationale Bedevaart Brielle 2015. Mgr. Van den Hende was hoofdcelebrant in de eucharistieviering. Priesters uit het bisdom concelebreerden evenals kardinaal Simonis. Ook priesters van de minderbroeders franciscanen, waaronder provinciaal Rob Hoogenboom, concelebreerden en paters dominicanen. De eucharistieviering werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de burgerlijke overheid. Ook was een delegatie aanwezig van de Ridderorde van het Heilig Graf van Jeruzalem. Het Emanuelkoor van de H. Franciscusparochie uit Roelofarendsveen verzorgde de gezangen.

Homilie

Dienstbaarheid staat centraal in het evangelie, preekte de bisschop. Vanuit de continuïteit met de Heer en zijn blijde boodschap is het nog steeds

onze opdracht om dienstbaar te zijn aan zieken en armen en mensen in nood. Mgr. Van den Hende: ‘De dienstbaarheid die de Heer in het hart gegrift staat, mag ook onze belangrijke opdracht zijn. Die dienstbaarheid is niet weg te denken uit ons geloofsleven van dag tot dag.’

In het evangelie zegt Jezus dat de graankorrel in de aarde moet vallen om vruchten voort te brengen (Johannes 12, 24-26). Mgr. Van den Hende: “In het

leven en sterven van de Martelaren van Gorcum ligt de vruchtbaarheid van hun geloof besloten. Wij mogen de vruchten zien en plukken van hun geloofsgetuigenis. Het intense getuigenis van de martelaren kan ook in ons hart het verlangen wekken om sterk te mogen staan in ons geloof, om te blijven vertrouwen in de liefde van God.”

De bisschop sloot zijn homilie af met een gebed: “Heer die ons uw liefde schenkt, help ons om verder te gaan

dan onze eigen berekeningen. Schenk ons uw liefde en maak ons tot uw instrument in de dagelijkse omgang met elkaar en in onze betrokkenheid op de wereld om ons heen, dichtbij en verder weg. Help ons om in het licht van uw evangelie dienstbaar te zijn tot in het uur van onze dood. Op voorspraak van de Martelaren van Gorcum. Amen.”

Jongeren

In de middag baden de pelgrims het rozenkransgebed. Tegelijkertijd sprak



© FOTO'S: PETER VAN MULKEN



de bisschop in de tent die daarvoor naast de kerk was opgezet, met jongeren over het thema van de dag. De bisschop sprak met de jongeren over christelijke martelaren, zoals de heilige Laurentius, de martelaren van Gorcum en vele anderen, waaronder ook pater Van der Lugt sj die in 2014 in Syrië werd vermoord.

De dag werd afgesloten met de kruisweg en de vesperviering met processie en pelgrimszegen. Dit jaar namen opnieuw zo'n 1000 bedevaartgangers deel aan de Nationale Bedevaart in Brielle.

Zie ook www.bisdomrotterdam.nl en www.martelarenavorgcum.nl

DAPHNE VAN ROSENDAAL

© PETER VAN MULKEN



Kerststallen in Brielle

Dit jaar organiseert de Bisschoppelijke Brielse Commissie voor de eerste keer een Kerststallenexpositie in de Bedevaartskerk van de Heilige Martelaren van Gorcum aan de Rik 5 te Brielle.

Behalve de Nationale Bedevaart in juli worden in de kerk meerdere activiteiten gehouden zoals de Kosterdag in april, de Kerktoetredersdag in juni en de Briellelezing door Leo Fijen op 26 september. Ook veel middelbare scholieren bezoeken het Heiligdom. Dit jaar zal voor de eerste maal in december in de Bedevaartskerk een kerststallenexpositie worden gehouden, en wel van **dinsdag 15 t/m zondag 20 december 2015**. **De openingstijden zijn van 13.00 tot 16.00 uur.**

De tientallen kerststallen en kerstgroepen, van velerlei aard, zijn afkomstig uit een uitgebreide privécollectie, en verzameld in binnen- en buitenland. De sfeervolle grote kerk is op gepaste wijze in kerstsfeer gebracht. In één van de zijgangen tussen de kerk en de Ommegang achter de kerk zal o.a. koffie of thee, warme chocolade melk met wat lekkers verkrijgbaar zijn.

Net als in de zomermaanden zullen ook tijdens de kerststallenexpositie deskundige gidsen aanwezig zijn om de bezoekers alles te vertellen over de gebeurtenissen uit 1572 en het geloofsgetuigenis van 19 Martelaren van Gorcum, die in deze kerk centraal staan. De toegang tot de expositie is gratis, maar een vrijwillige bijdrage voor het onderhoud van de kerk wordt zeer op prijs gesteld.

U bent van harte welkom in de Bedevaartskerk in Brielle!



© HUBERT HEUZEN



© HUBERT HEUZEN



© HUBERT HEUZEN

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

Energie Voor Kerken

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in.

Greenchoice is voor 2015-2016 opnieuw gekozen als onze energieleverancier. Met Greenchoice kiest u niet alleen voor groen, maar ook voor een goede service. Greenchoice is namelijk uitgeroepen tot klantvriendelijkste energieleverancier!

Uw voordelen:

- Scherpe groene energie tarieven
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy.

☎ 030 767 01 21

✉ boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

GREEN
CHOICE

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

M25 Westland kandidaat Religieuzenprijs



M25 Westland is kandidaat voor de KNR Religieuzenprijs 2015. Op 13 november wordt de winnaar van de prijs van de Konferentie van Nederlandse Religieuzen bekendgemaakt.

M25 Westland is een initiatief van de elf parochies in het Westland, die samenwerken in de parochiefederatie Sint Franciscus, tussen duin en tuin. In het project worden jongeren tussen twaalf en achttien jaar uitgedaagd en ondersteund om zich in te zetten voor de zwakkeren en kwetsbaren in de samenleving. De jongeren geven hun vrije tijd aan allerlei doelen. De groep is in 2010 gestart. De jongeren zetten zich naar voorbeeld van de zaligsprekingen uit Matteüs 25 in voor de zwakkeren in de samenleving. Jezus noemt in de zaligsprekingen zes groepen: de hongerigen, de dorstigen, de naakten, de vreemdelingen, de zieken en de gevangenen. En Hij zegt daarbij: 'Alles wat jullie voor deze minsten van de mijnen gedaan hebt,

heb je uiteindelijk voor Mij gedaan.' Tijdens of bij de aanvang van een activiteit wordt zo mogelijk aandacht besteed aan deze werken van barmhartigheid.

Jaarlijks zijn er enkele terugkerende activiteiten:

- Bingo voor gehandicapten met een verstandelijke beperking;
- Voedsel inzamelen bij een supermarkt voor de lokale Voedselbank;
- Ingezamelde groente en fruit (van Oogstdankdag) naar ouderen brengen;
- Sinterklaas helpen om in arme gezinnen tóch zijn verjaardag te kunnen vieren;
- Deelname aan een kerstactiviteit voor gehandicapten met een verstandelijke beperking.

Naast deze activiteiten werken jongeren mee aan bingo voor ouderen, wandelen met ouderen en het bereiden van maaltijden voor daklozen in Rotterdam (bij de zusters van Moeder Teresa).

Prijs

De Konferentie van Nederlandse Religieuzen (KNR) reikt dit jaar een prijs uit voor een bijzonder initiatief op het terrein van de zorg in de breedst mogelijke zin van het woord. De prijs bestaat uit een kunstwerk en een geldbedrag van 5.000 euro. Voor de prijs komen activiteiten in aanmerking die nauw aansluiten bij de traditie en de spiritualiteit van waaruit actieve congregaties zijn ontstaan en zich hebben ontwikkeld. Dit terrein heeft volgens de KNR een hoge actualiteitswaarde. De jury selecteerde eerst tien initiatieven uit bijna vijftig voorgestelde projecten. Op 13 november worden de tien genomineerden gepresenteerd tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Grote Kerk in Den Bosch. Onder de andere genomineerden onder meer Frans Baar (arts) van Cadenza en Leerhuizen Palliatieve Zorg en het project Samen Kerk van de Willibrordusparochie in de Bollenstreek.

CD-opname door Cantorij Rotterdam

De Kathedrale Laurentius en Elisabeth Cantorij te Rotterdam heeft op 4 en 5 september een CD-opname gemaakt ter gelegenheid van het 25-jarig bestaansjubileum dat dit koor in 2014 vierde en waarvoor gedurende het gehele jaar al andere bijzondere activiteiten plaatsvinden.

De gekozen composities, muziek voor de Veertigdagen- en de Passietijd, zijn *De Laatste Zeven Woorden van Christus aan het Kruis* (op Latijnse tekst) van Théodore Dubois (1837 - 1924) en het *Stabat Mater* van Josef Gabriel Rheinberger (1839 - 1901). De Cantorij streeft ernaar een voorbeeldfunctie binnen het bisdom te vervullen, waar het gaat om kwaliteit van de koorzang en de verspreiding van onbekende en nieuwe kerkmuziek. De werken op de cd bieden een intense beleving van het Passieverhaal vanuit verschillende perspectieven.

Op vrijdag 6 november, presenteert de Cantorij de CD in de vorm van een concert, dat gegeven wordt in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal te Rotterdam. Tevens is daar gelegenheid de CD aan te schaffen voor € 15.- . www.cantorijrotterdam.nl

Samen zingen met de Cantorij

Na de succesvolle uitvoering in 2014 organiseert de Cantorij ook dit jaar weer een kerstconcert in de vorm van een kerstscratch.

Op zondag 20 december 2015 wordt een sfeervol programma in de Laurentius en Elisabeth Kathedraal ten gehore gebracht. Iedereen met enige zangervaring kan zich bij deze gelegenheid aansluiten en meezingen.

De gekozen composities voor de kerstscratch van dit jaar zijn werken van onder andere J. Rutter, C. Saint-Saëns, D. Willcocks, J. Gardner en M. Reger en daarmee stamt het programma hoofdzakelijk uit de Engelse Romantiek. Als goede traditie in de uitvoeringen van kerstconcerten in de kathedraal wordt ook dit jaar het programma afgewisseld met samenzang van Nederlandse kerstliederen. Daarnaast verlenen solisten hun medewerking.

Aanmelden

Vindt u het fijn om samen prachtige meerstemmige kerstmuziek te zingen? Schrijft u zich dan in vóór 1 november via het aanmeldingsformulier op de site van de Cantorij of het papieren formulier achter in de Kathedraal. Op zaterdag 19 december, van 10.00 uur tot uiterlijk 16.00 uur, studeren we het programma in o.l.v. dirigent Marc Schaap en organist Aart de Kort. Het concert op zondag is om 15:30 uur. Na inschrijving krijgt u bladmuziek en instructies thuis gestuurd. Voor meer info: kijk op www.cantorijrotterdam.nl of bel secretaris Lia Wentinck 0630420331



© Joop Nuis

Diaconieprijs

Eenzaamheid en eenzaamheidsbestrijding speciaal aandachtspunt

Op zaterdag 14 november 2015 reikt het bisdom Rotterdam voor de vijfde keer de diaconieprijs Brood en Rozen uit. Met deze prijs wil het bisdom diaconale activiteiten zichtbaar maken voor een breder publiek en de inzet van diaconale vrijwilligers erkenning geven.

Zoals de laatste jaren gebruikelijk, kent de diaconieprijs drie categorieën: diaconie dichtbij; missie, ontwikkeling en vrede; en een bijzonder thema. Dit jaar is gekozen voor eenzaamheid of eenzaamheidsbestrijding als derde categorie. De winnaar in elke categorie ontvangt 1000 euro voor zijn activiteiten, de winnaar in de laatste categorie krijgt ook de wisseltrofee.

In totaal zijn er 22 projecten aangemeld, 3 in de categorie 'diaconie dichtbij', 7 in de categorie 'diaconie ver weg (MOV)' en 7 in de categorie

'eenzaamheidsbestrijding'. Een project doet mee in drie categorieën en vier projecten in twee categorieën. De projecten zijn beschreven in een boekje, dat deze dag wordt uitgereikt aan alle aanwezigen. Nadien zal het ook verspreid worden.

U bent welkom in de Caeciliakerk, Zocherstraat 88, 3067 AT Rotterdam-Alexander. Deelname aan deze bijeenkomst is gratis. In verband met de lunch is aanmelding vooraf noodzakelijk. Dat kan tot 7 november 2015 via pastoraledienstverlening@bisdomrotterdam.nl of 010 - 2815184.

Zomerkamp: nieuwe vriendjes uit heel het bisdom



Al ruim 25 jaar organiseert Bisdom Rotterdam jaarlijks drie zomerkampen: voor kinderen (8-12), tieners (13-14) en jongeren (15-17). Maaike van Berkel (22, Den Haag) is er mee opgegroeid. Dit jaar begeleidde zij het kinderkamp in Amerongen. Enthousiast vertelt ze erover.

'Sommige ouders vertelden mij, dat hun kinderen nachten wakker lagen, omdat ze uitzagen naar het nieuwe zomerkamp. Gelukkig konden ze zich ook dit jaar met gevarieerde (sport)spellen en sociale activiteiten uitstekend vermaken. Velen vonden het geweldig en spannend om nieuwe vriendjes uit heel het bisdom te maken, van Zwijndrecht tot Hillegom. Ook vonden ze het stoer om een weekje bij hun ouders weg te zijn en met mooie verhalen thuis te komen.

Onze aandacht voor de geloofswereld van kinderen, tieners en jongeren maakt de zomerkampen van het bisdom uniek. Kinderen blijken het belangrijk te vinden om na te denken over vragen als "Wie is God", terwijl tieners en jongeren vaker geanimeerd bespreken wat het geloof voor hen persoonlijk betekent en hoe je het kunt uitdragen.

Dit jaar maakten de kinderen nader kennis met Abraham. Tijdens de dagopening lezen we een Bijbelfragment, bijvoorbeeld over zijn naamsverandering of over het offer van Isaak. 's Middags stonden we dan, rond een brandend kaarsje, bij de daaruit voortvloeiende vraag stil: hoe

ver kun je gaan voor God, of wat betekent je naam oorspronkelijk? Ze genoten zichtbaar van toneelstukjes die zij daarover bij de dagafsluiting opvoerden.

Dat de bisschop langskwam voor de viering, vonden de kinderen spannend en speciaal. Aan de mis konden ze goed voorbereid deelnemen, door een korte uitleg van te voren.

Ik heb het meest genoten van het plezier dat de kinderen uitstralen. Het lijkt erop dat we "herinneringen voor hun leven" maken. Is het niet bijzonder, dat oud-deelnemers vaak na vele jaren nostalgisch meedelen dat ze de zomerkampen nooit hadden willen missen? Daarom ga ik telkens weer mee, samen met andere oud-deelnemers, leerkrachten en pastorale beroepskrachten. En daarom verwelkomen we ieder jaar nieuwe deelnemers.'

ROBERT REIJNS



Wie maakt de mooiste en beste folder voor actie Kerkbalans 2016?

De organisatie van de actie Kerkbalans, waarin vijf kerkgenootschappen samenwerken om een jaarlijkse bijdrage van hun leden te vragen, schrijft dit jaar een wedstrijd uit. Ze gaat op zoek naar het folderontwerp dat het beste in de eigen plaatselijke kerk de actie Kerkbalans kan promoten.

Plaatselijke kerken kunnen meedoen door hun ontwerp vóór 15 november 2015 in te dienen. Alle ontwerpen worden beoordeeld door een jury en de drie beste inzenders ontvangen een geldbedrag voor het laten drukken van hun folder!

Herkenbaar

'Steeds meer kerken kiezen er voor om een eigen folder te maken. De tekst wordt toegespitst op de lokale situatie en er wordt gebruik gemaakt van foto's die voor de kerkleden herkenbaar zijn', aldus het Campagneteam van Kerkbalans. 'Dit is een positieve ontwikkeling want informatie over de situatie van de eigen kerk spreekt leden aan en stimuleert om te geven, bijvoorbeeld voor een bepaald lokaal project.'

Hoe kan een lokale kerk meedoen?

De uitdaging is om voor de eigen lokale kerk een folder te ontwerpen die mee kan dingen naar de top 3 van beste folders. De winnaar krijgt een bedrag beschikbaar van € 2000,- om het eigen folderontwerp te laten drukken. Voor de tweede prijs is een bedrag van € 1000,- beschikbaar en de nummer drie krijgt € 500,- te besteden aan de realisatie van zijn ontwerp.



Alle ontwerpen worden beoordeeld door een deskundige jury op vorm, tekst, originaliteit maar ook afstemming van doel en doelgroep.

De winnende folder zal worden gepresenteerd via www.kerkbalans.nl ter inspiratie voor andere lokale kerken en de winnaars worden bovendien uitgenodigd voor de campagnestart van 2016 waar de Kerkbalanscampagne voor dat jaar wordt gepresenteerd.

Lokale kerken van de vijf deelnemende kerkgenootschappen kunnen hun ontwerp voor 15 november 2015 inzenden naar info@kerkbalans.nl onder vermelding van 'Wedstrijd beste folder Kerkbalans 2016'. Kijk voor meer informatie ook op www.kerkbalans.nl

Bron: rkkerk.nl



Roepingen

'Ga op weg, wees niet bang en dien!'

Deze zin van paus Franciscus hoorde ik tijdens de laatste Wereldjongerendagen in Rio de Janeiro. Het vat kernachtig samen hoe ik er uiteindelijk toe ben gekomen om theologie te gaan studeren. Het zijn woorden die mij inspireren om mijn roeping te volgen. Het gezin en de parochie waar ik opgroeide vormden een warme omgeving waar ik mijn geloof kon verdiepen. Daar leerde ik als kind bidden en vieren. Ik kreeg daar al het goede van de katholieke traditie mee. Op de middelbare school leerde ik leeftijdsgenoten kennen die een ander geloof hadden dan ik. Door hen raakte ik steeds meer gefascineerd in de mens en het geloof in God. Tegelijkertijd kreeg ik steeds meer een persoonlijke band met God. Hij begon een plaats in mijn leven te krijgen. En er kwamen vragen bij mij boven, zoals: wat beweegt ons, waarom handelt de mens vanuit een bepaald principe en geloof? Ik wilde "iets met mensen" en met religie doen na de middelbare school; ik zocht naar een zorgend en dienend beroep. Met die gedachten en vragen ging ik uiteindelijk theologie studeren.

Dat "iets met mensen" willen doen, werd steeds duidelijker voor mijzelf tijdens de studie: ik wil met mensen op weg. Tijdens mijn verblijf in Togo en Namibië zag ik hoe goed het is om er gewoon "te zijn" voor de ander, te luisteren en in gesprek te gaan. Ik merkte dat we in ons leven telkens weer mogen ontdekken wie wij zijn, wie God is, en hoe God met ons is. Dan blijft het altijd ook nog mensenwerk, met voors en tegens. Een opmerking van een Afrikaanse vriendin bleef mij bij: "Als een ontmoeting onaangenaam is, wees dan niet bang om het (in Afrika soms letterlijk) stof van je voeten te stampen en weer op weg te gaan!" (Mt. 10, 14). Na mijn studie hoop ik als pastoraal werker in een parochie aan de slag gaan. Ik wil laten zien dat de parochiegemeenschap die warme omgeving kan zijn waar ieder zich geborgen voelt en welkom is, een plek waar ik dienstbaar kan zijn en waar telkens weer Gods verhaal de mensen met elkaar verbindt.

Jacqueline van der Lee (24) is zesdejaars student aan de Faculteit Katholieke Theologie, aan de Universiteit van Tilburg. Ze loopt nu haar masterstage in de parochie Heilige Thomas in Alphen aan den Rijn en is godsdienstdocent op een middelbare school.



Wil je meer weten? Neem contact op met Heleen van de Reep. Drs. H. van de Reep, bisschoppelijk gedelegeerde pastoraal werkers
T: 010 - 2815171 E: h.vandereep@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

Nieuwe vicariaatsbijeenkomsten economaat

Ook dit najaar zal er in beide vicariaten weer een bijeenkomst worden gehouden van het economaat van het bisdom en vertegenwoordigers van de parochiebesturen. De vicariaatsbijeenkomsten zijn gepland voor de laatste week van oktober: maandag 26 oktober en donderdag 29 oktober. Diverse economaatszaken zullen dan te berde worden gebracht en worden besproken. Over de plaats, aanvang en agenda worden de parochiebesturen later nader ingelicht.

Begin augustus is de brief voor de Actie Kerkbalans 2016 aan de secretariaten van de parochies toegezonden. In deze brief wordt aandacht gevraagd voor het tijdig bestellen van de benodigde materialen. Op de meegezonden bestellijst kunnen parochies de hoeveelheden aangeven van de gewenste materialen.

In de Nieuwsbrief Economaat vindt u informatie over de vicariaatsbijeenkomsten en over:

- Brief en bestellijst Actie Kerkbalans 2016
- Kerkbalans (1): Langsgaan bij parochianen
- Kerkbalans (2): Wie maakt mooiste en beste folder Actie Kerkbalans 2016?
- Kerkbalans (3): Onderzoek onder parochies levert praktische tips op
- Donatus: aansluiten bij de plaatselijke situatie
- Vakantie en ziekte
- Wat moet de parochie weten over pensioenen

Anmelden voor de nieuwsbrief economaat kan via: economaat@bisdomrotterdam.nl

Vrijwilligers klaren grote klus aan Scheepjeskerk

Het dak van de Scheepjeskerk in Hazerswoude is zo goed als onherkenbaar vernieuwd. Tenminste, als je er vanuit het westen tegenaan kijkt - want alleen die kant is aangepakt. Welke aanemer ging aan de slag? Geen enkele: de klus is geklaard door vrijwilligers.

De hele maand juli hebben ze er aan gewerkt, de vrijwilligers van de Scheepjeskerk. Bijna iedere dag waren ze wel met zijn vijven, soms met zijn tien, aan de slag. En precies op de laatste vrijdag van de maand, de 31ste waren ze klaar: de hele westelijke dakkant werd vernieuwd. Leien leggen, panlatten vervangen, nieuwe veiligheidshaken slaan en zink vervangen, het gebeurde allemaal.

De restauratie werd aangepakt op initiatief van de Vrienden van de Scheepjeskerk. Die stichting werkt de laatste tien jaar aan het instandhouden van de kerk, formeel de Bernarduskerk. Een van de activiteiten van de stichting is het mobiliseren van vrijwilligers en het vinden van sponsors. Dat lukte ook voor de restauratie van de westkant van het dak wonderwel: lokale bedrijven stelden het benodigde gereedschap gratis beschikbaar. En de vrijwilligersploeg staat zijn mannetje; de meesten van hen hebben in de bouw gewerkt en zijn nu - prettige bijkomstigheid - met pensioen.

Het werk werd ook mogelijk gemaakt door de parochie waar de Scheepjeskerk onder valt, de H. Thomas. Zij stelden het budget van 60.000 euro beschikbaar waarvan de leien en bijbehorende materialen, zoals het lood, de panlatten, veiligheidshaken, zink en verf konden worden aangeschaft.

De Bernarduskerk/ Scheepjeskerk in Hazerswoude stamt uit 1855. Een eerdere grote restauratie vond plaats



© Foto's: HENK DE BOER

zo'n honderd jaar later, toen het interieur grondig werd aangepakt. Het exterieur blijkt de afgelopen jaren ook hoognodig te moeten worden vernieuwd. In 2013 gaat de vrijwilligersgroep met de voorgevel aan de slag, die wordt gerestaureerd. Veel van de mensen die dat werk verrichtten, gingen afgelopen zomer het dak op om dat te vernieuwen. Het is de bedoeling dat de oostelijke kant van het dak volgend jaar wordt aangepakt.

Eerder al zullen verschillende gevelvlakken worden aangepakt. Daar zal voegwerk worden hersteld, raamlijsten geveerd en andere zaken worden vernieuwd.

Als al dit werk er op zit, "kan de kerk weer vijftig jaar mee", zegt Henk de Boer van de vrijwilligersgroep.



'Paus Franciscus schrijft in zijn motu proprio 'Vultus Misericordiae' dat Christus het ware gezicht is van de barmhartigheid van de Vader. De barmhartigheid heeft te maken met Gods vergevende liefde en tevens met daden van liefde in Gods Naam.

Enerzijds worden wij als leerlingen van onze Heer aangespoord om open te staan voor Gods vergevende liefde in het sacrament van boete en verzoening om zo Gods barmhartigheid te ontvangen. Daarbij hoort ook een houding van vergeving in onze omgang met elkaar. De Heer leerde ons immers in het Onze Vader de indringende bede: 'vergeef ons onze schuld zoals wij aan anderen hun schuld vergeven' (cf Mt. 6,12; 8, 21-35).

Anderzijds worden wij als leerlingen van de Heer opgeroepen om in zijn voetspoor te treden waar het gaat om waarachtige naastenliefde, heel concreet door het verrichten van de werken van barmhartigheid – zowel de lichamelijke (Mt. 25, 31-46) als de geestelijke werken van

barmhartigheid (Catechismus van de Katholieke Kerk n. 2447).

In het bisdom Rotterdam mogen we het jaar van barmhartigheid inhoudelijk plaatsen in een reeks van themajaren die hebben plaatsgevonden: Jaar van Geloof, Daden van Liefde, Laurentiusjaar. De heilige diaken Laurentius, patroonheilige van ons bisdom, getuigt ervan dat de belijdenis van het geloof in Christus én het doen van barmhartigheid in Zijn Naam één opdracht is, een opdracht die we als roeping en zending van de Heer hebben ontvangen.

Met het heilig jaar van de barmhartigheid stelt Paus Franciscus deze evangelische opdracht die aan ons als Kerk is toevertrouwd, opnieuw centraal: Barmhartig als de Vader.

Als Kerk van Christus worden we geroepen om te geloven in - en te leven vanuit Gods barmhartigheid (1) door zijn vergeving te ontvangen en te ondervinden, en (2) door de werken van barmhartigheid te beoefenen als concrete naastenliefde aan onze medemens', aldus Mgr. Van den Hende.

Bisschoppen schrijven brief bij 'Heilig Jaar van de Barmhartigheid'

'Barmhartig als de Vader'. Dat is de titel van de brief die de Nederlandse bisschoppen hebben geschreven bij gelegenheid van het 'Heilig Jaar van de Barmhartigheid'.

Dit Heilig Jaar zal beginnen op 8 december 2015, de vijftigste verjaardag van de afsluiting van het Tweede Vaticaans Concilie en wordt afgesloten op 20 november 2016 (Hoogfeest van Christus, Koning van het Heelal). In hun brief, die op 15 september binnen de Nederlandse bisdommen wordt verspreid, diepen de bisschoppen de thematiek van het 'thuiskomen bij God' uit.

Tegelijkertijd met de brief ontvangen de parochies een model voor een viering van de Barmhartigheid. Het gaat om een Woorddienst met aanbidding van het Heilig Sacrament, waarbij tijdens de aanbidding gelegenheid is voor het ontvangen van het sacrament van Gods barmhartigheid, de biecht.

Verder wordt er gewerkt aan diverse materialen ter ondersteuning van dit Heilig Jaar en aan catechetische, diaconale en interreligieuze impulsen op het terrein van de barmhartigheid. Binnenkort gaat de website www.heiligjaarvandebarmhartigheid.nl online waarop de verschillende materialen verzameld worden en andere initiatieven en nieuws met betrekking tot dit Heilig Jaar een plek krijgen.

Zie www.bisdomrotterdam.nl

Centrum Vronesteyn start studiejaar 2015 - 2016



© PETER VAN MULKEN

Op woensdag 2 september opende Mgr. Van den Hende op Centrum Vronesteyn het nieuwe studiejaar met de priesterstudenten (foto rechts) van het bisdom. De bisschop en de seminaristen vierden de eucharistie. In deze viering was de bisschop hoofdcelebrant. Rector Broeders en spiritueel Hagen concelebreerden. Twee weken later werd op woensdag 16 september het nieuwe studiejaar op vergelijkbare wijze geopend met de diakenkandidaten (foto links). Bij de start van het studiejaar zijn er 6 priesterkandidaten en 4 diakenkandidaten voor het bisdom Rotterdam.

Vronesteyn in de steigers

Vronesteyn, het convict van ons bisdom is klaargemaakt voor de komst van drie nieuwe bewoners. Op de tweede etage is dubbel glas aangebracht en de kamers zijn opgeknapt om de nieuwe studenten te kunnen huisvesten. Zes priesterstudenten telt ons bisdom nu. Vijf studenten wonen er in Voorburg en één student studeert in Eichstätt (Duitsland). Ook de kapel kreeg een nieuw tintje met de komst van de glas in lood ramen. Hoe bijzonder kleurt het middelste raam de kapel waarop de roeping van de leerlingen te zien is. Aan het meer van Galilea zegt Jezus tegen Simon: 'Vaar nu naar het diepe en gooi uw netten uit voor de vangst'. Op het Woord van de Heer vangen zij veel vis. Dan zegt Jezus: 'Wees niet bevreesd, voortaan zult ge mensen vangen.' Ze lieten alles in de steek

© PETER VAN MULKEN



© PETER VAN MULKEN

om Hem te volgen (Luc. 5). Nog steeds roept de Heer jonge mensen om Hem te volgen en nog steeds antwoorden er mensen op die roepstem om priester te worden. Het zijn jongeren die zich een leven lang willen binden aan Christus en in hun leven Gods liefde willen uitdragen als priester.

De kapel: het centrum van ons huis

Om zeven uur in de ochtend komen wij in de kapel samen voor ons ochtendgebed met daarna de stille meditatie. Aansluitend om half acht viert de heilige eucharistie. In de avond bidden wij gezamenlijk het avondgebed. De overige

uren van het brevier worden individueel gebeden. Zo mogen wij juist daar in de kapel ons binden aan het Woord uit de Schrift en laten wij ons voeden door de heilige Eucharistie. Ook in onze wekelijkse aanbidding van het heilig Sacrament voelen wij ons ten diepste verbonden met Christus zelf, opdat wij mogen groeien in geloof en de Heer steeds beter mogen leren kennen. Zo is de kapel voor onze gemeenschap het centrum van ons huis en daar voelen wij ons verbonden met zovele mensen die met ons en voor ons bidden, opdat op ons huis zegen mag rusten.

WALTER BROEDERS, PR
RECTOR VRONESTEYN

Allerzielen in 't Licht

Stijlvol herdenken van onze dierbare overledenen

Op 2 november wordt in de parochies Allerzielen gevierd. Vele parochies zullen bovendien 'Allerzielen in 't Licht' organiseren. Dit vond in 2010 voor het eerst plaats.

Allerzielen in 't Licht heet mensen welkom op de begraafplaats zelf. Bezoekers krijgen rond het gedenken van de gestorvenen en in het licht van het geloof in het eeuwig leven, vormen aangereikt waarin ze hun eigen dierbaren kunnen gedenken. De begraafplaats wordt opengesteld en sfeervol ingericht. De sfeer wordt bepaald door vuur en licht. De rijke rituelen uit de katholieke traditie worden opnieuw aangeboden, nu zo dat de bezoekers zelf kunnen kiezen wat ze doen en in welke volgorde. Zelf een kaars aansteken bij een monument. Een graf laten zegenen. Een naam opgeven die opgenomen wordt in een eindeloos durend gezongen gebed door zangers. Even neerstrijken op een bankje en getroffen worden door een (Bijbel)tekst over leven en dood.

De parochies in Leimuiden en Oudewater hadden in 2010 de primeur. Sinds 2011 wordt in de kernen Voorhout en in Noordwijk

van de Sint Maartenparochie jaarlijks op 2 november Allerzielen in 't Licht georganiseerd. Voor kinderen is er onder andere een apart programma, dat ieder jaar populairder wordt. Zij luisteren naar een verhaal over Allerzielen en mogen dan één voor één een kaarsje aansteken voor degene die zij missen.

In 2014 was de lijst van deelnemende parochies aangegroeid tot 16 locaties. In de Matthiaskerk in Warmond en de Antonius van Paduakerk in Hellevoetsluis was er dat jaar voor de eerste keer Allerzielen in 't Licht.

Inmiddels hebben verschillende parochies laten weten dat zij ook dit jaar Allerzielen in 't Licht gaan vieren. In Zoeterwoude Rijndijk zal de viering



© Cor Vink

plaatsvinden in een grote tent naast de kerk.

Parochies die ook overwegen om een 'Allerzielen in 't Licht' te organiseren kunnen informatie opvragen bij het bisdom Rotterdam. Beschikbaar is ook

een handleiding met een uitvoerige toelichting rond opzet en organisatie van 'Allerzielen in 't Licht'. Meer informatie over Allerzielen in 't Licht: www.bisdromrotterdam.nl Informatie: pastoraalendienstverlening@bisdromrotterdam.nl



© Cor Vink

Allerheiligen en Allerzielen

'In leven en sterven zijn wij met God verbonden. De Heer van het leven wil ons redden en Hij houdt ons vast. Op de eerste dag van november worden alle heiligen herdacht. We eren alle mensen die in dit leven de boodschap van Christus ter harte hebben genomen en die nu het leven bij God genieten. Alle heiligen worden herdacht. Ook zij die niet officieel zijn heilig verklaard maar een voorbeeld waren door hun manier van leven.

Op het Hoogfeest van Allerheiligen voelen wij ons als gelovige extra verbonden met de heiligen. Met al die mensen die in de loop der eeuwen ons tot voorbeeld zijn geweest. Zij zijn ons voorgegaan in de beleving van het geloof. Zij zeggen tot ons: 'Niet het graf is het einde maar het eeuwige leven, de gemeenschap met de levende God.'

In het verlengde van het Hoogfeest van Allerheiligen vieren wij Allerzielen (2 november). Wij gedenken alle overleden gelovigen. Wij willen hen toevertrouwen aan God, de levende Heer. Wij vragen dat ook zij, zoals de heiligen, eens mogen delen in het eeuwig leven bij God', aldus Mgr. Van den Hende.

Heer, geef hun de eeuwige rust en het eeuwig licht verlichtte hen. (Ezra)

Pelgrimshuis Casa Nova



Rijksmonument:
in 2010 gerestaureerd en gerenoveerd.
Past. Rabouplein 5,
6564 BP H.Landstichting.

3 overnachtingen vol pension € 120,- p.p.
Bewaarde deze advertentie eventueel voor latere mogelijkheid.
Voor inlichtingen of reserveringen: 024 - 322 14 25
www.pelgrimshuiscasanova.nl

Gelegen in een bosrijke omgeving. Uniek om 'n week of enkele dagen voor rust en ontspanning te vertoeven. Denkt u bij uw plannen voor vakantie met uw man, vrouw, kennis of vrienden aan het Pelgrimshuis in de H. Landstichting te Groesbeek bij Nijmegen en Berg en Dal. Het huis biedt een rustgevende sfeer. Met eigen kapel en gelegenheid de gebedstijden mee te doen. En wat ook niet onbelangrijk is: het voorziet in een goede keuken. Er is van alles te doen, o.a. een bezoek aan Orientalis en het Afrikamuseum, wandelen en fietsen (prachtige routes), Natuurreserveaat de Ooyse Polder, etc.

Wij maken onze goede naam altijd waar!

Nationaal - internationaal - Europa-specialist - Overzee

Particuliere verhuizing

"Wij verzorgen uw verhuizing zorgvuldig en efficiënt dankzij onze vakkundige, ervaren verhuizers en onze moderne logistieke aanpak."

Opslag altijd handig

"Onze beveiligde en geconditioneerde opslagunits zijn al te huur per m³."

Bedrijfsverhuizing

"Onze verhuiscoördinator stelt een compleet uitgewerkt verhuisdraaiboek voor u op en onze handyman verzorgt al uw klussen in een handomdraai."

The best match in removals!



Wij komen als u gaat



ERKENDE VERHUIZERS
Bel gratis
0800-0223855
of kijk op onze website
www.aaverhuizers.nl

Mirjam Rakers naar de Filipijnen

‘Ik heb daar voor het eerst gevoeld dat mijn inzet zin heeft’

Mirjam Rakers (23) vertrok op 10 augustus naar de Filipijnen. Dat was niet voor het eerst: ook vorig jaar maakte zij de reis naar het land met de vele eilanden. De redactie van Tussenbeide leerde haar vorig jaar kennen tijdens een interview met de mensen die vorm geven aan de diaconie van de Thomas-parochie in Alphen aan den Rijn, waar zij actief is. Voordat zij deze keer vertrok, lieten wij haar zelf vertellen waarom ze weer op reis gaat.

‘Afgelopen jaar zijn wij met een groep van dertien jongeren vanuit Nederland naar de Filipijnen geweest. De reis was een project vanuit de organisatie Batang Pinangga, opgericht door een Filipijns echtpaar, inmiddels zo’n vijftien jaar geleden. Zij richtten een kindertehuis op voor misbruikte, mishandelde en verwaarloosde kinderen tot achttien jaar. Later werd door vrienden van mij, Karin van Rooijen en Geertjan Berman, de Stichting Batang Pinangga (wat betekent: geliefd kind) opgericht. Vanuit deze stichting wordt de jongerenreis georganiseerd, waarmee ik afgelopen jaar naar Cebu ben geweest.

De parochie bood me daarna de kans na een viering mijn verhaal te vertellen. Bij die gelegenheid mochten wij een deurcollecte houden. Ook konden mensen hier voor een klein bedrag meedoen met een sjoelwedstrijd. Een enorm leuke manier om ons in te zetten voor Batang Pinangga en om mensen te vertellen wat we daar gingen doen. Ook dit jaar mag ik na terugkomst weer vertellen over mijn reis.

Vuilnisbelt

Vorig jaar hebben wij ons met diverse



activiteiten beziggehouden. Zo gaven we voorlichting op een privéschool (waar de rijke Filipijnen naar school gaan); de leerlingen daar namen we vervolgens een dag mee naar het kindertehuis. De kinderen van de school reageerden door een sponsoractie op te zetten, waarmee zij nu zelf geld ophalen voor de straatkinderen uit hun stad. Super is dat!

We zijn ook een dag naar de vuilnisbelt bij Cebu City geweest. Op deze vuilnisbelt leven zo’n drieduizend gezinnen en het was dan ook een heftige ervaring om daar met eigen ogen te zien hoe de mensen daar (proberen te) leven.



We hebben ook voor 25 straatkinderen uit Danao een dag georganiseerd. We namen hen mee naar het kindertehuis, waar we wondjes hebben verzorgd, haren ontvlood, haren geknipt, gewassen, met ze gegeten en vooral lekker gespeeld. Er was een groot verschil te zien tussen het moment dat de kids van straat kwamen en het einde van de dag. Je zag ze weer even kind zijn. Daarnaast hebben wij op dagelijkse basis geholpen met de taken in het tehuis, het verzorgen van de kinderen en helpen met huiswerk. We hebben een toiletgebouw opgeknapt en geschilderd.

Matteo

Het is een ervaring geweest die mijn leven heeft veranderd. Ik heb daar voor het eerst gevoeld dat mijn inzet zin heeft. Een voorbeeld van hoe ons werk doorwerkt, is Matteo, een jongen uit een groot gezin. Ik betaal mee aan het schoolgeld van Matteo. Enkele weken geleden kreeg ik bericht dat hij zijn jaar heeft afgerond met “honors”: hij was de beste van zijn klas! Ik kan dan ook niet wachten om hem weer terug te zien!’



Vorbereidingen WJD van start

‘Gebruik je CREATIVITEIT!’

“Weg van Barmhartigheid” is het voorbereidingstraject van het bisdom Rotterdam op de Wereldjongerendagen in Krakau in de zomer van 2016. Dit traject bestaat onder meer uit vier verdiepmiddagen die in het teken staan van diaconale spiritualiteit. Er zal worden ingegaan op de zaligsprekingen, op de persoon van de heilige Laurentius en op de sociale leer van de Kerk. Daarnaast zijn er drie netwerkbijeenkomsten. Jongeren die zich hebben aangemeld voor de Wereldjongerendagen verdiepen zich inhoudelijk en maken kennis met elkaar.

Op verschillende plekken in ons bisdom zijn jongeren bezig om activiteiten op te zetten om bekendheid te geven aan de WJD en niet in de laatste plaats om geld in te zamelen en zo voor veel jongeren de reis ook financieel mogelijk te maken.

De jongeren van parochie Sint Jan de Doper van Gouda en omstreken bijvoorbeeld, hebben al verschillende sponsoracties georganiseerd. Marieke de Goede vertelt: ‘We hebben twee jaar geleden een commissie gevormd die zich ging richten op “de weg naar Krakau 2016”. Sponsoracties maken deel uit van onze activiteiten om de reis naar Krakau volgend jaar werkelijkheid te laten worden. We zijn bijvoorbeeld bezig met het organiseren van een kerstconcert in december. Verschillende koren uit onze parochie hebben we gevraagd een aantal van hun kerstliederen tijdens het concert ten gehore te brengen. De opbrengst van de kaartverkoop gaat in de sponsorpot.’

Ook wat minder voor de hand liggende acties komen uit de koker van de commissie. Zo is er Pasta met de pastoor. ‘We houden zelf van lekker eten en een goed gesprek’, licht De Goede dit initiatief toe ‘dus waarom zouden we dit niet voor onze parochianen organiseren?’ Pasta met de pastoor was ontstaan! De jongeren koken een pastamaaltijd en de pastoor vertelt een verhaal over een bepaald onderwerp. Ook hier gaat de winst van de avonden in de pot. Er komt zelfs een kookboek met verschillende pastarecepten, aangeleverd door de jongeren zelf, de koster en het pastoraal team. Op het boek kan al ingetekend worden en de opbrengst gaat opnieuw naar het mogelijk maken van de reis naar Krakau.

Om andere jongeren een hart onder de riem te steken heeft de commissie ook wat tips op een rijtje gezet voor jongeren elders die ook aan de slag willen. ‘Zet een actie op waar je zelf veel plezier in hebt. Er is veel te verzinnen, van een bingo-avond tot auto’s wassen. Gebruik je creativiteit!’

M25 Rotterdam Funday

Zo’n twintig M25 Rotterdam-jongeren en -begeleiders beleefden zondag 30 augustus een supergezellige dag in het Zuiderpark bij het Sportplaza. Met name M25’ers vanuit de H. Bernadette parochie, de Portugeessprekende parochie Onze Lieve Vrouwe van de Vrede en jongerengroep Youth Faith Exploration uit de Onbevlekt Hart van Maria te Rotterdam Hoogvliet waren vertegenwoordigd op deze dag. Deze Funday was als dank voor de inzet van alle M25’ers die zich vanuit hun geloof het hele jaar door inzetten voor kwetsbare mensen in Rotterdam.

Er was mooi weer voorspeld en daar hebben we van mogen genieten door samen te sporten en te picknicken. Het programma hing volledig af van wat de jongeren zelf wilden doen. Met basketbal, tennis, skaten, voetbal en als hoogtepunt en afsluiter honkbal, werd de middag gevuld.

Een paar begeleiders van M25 Rotterdam verzorgden een lekkere sandwichmaaltijd, met broodjes gezond, salade en daarnaast ook fruit en energierepen voor bij het sporten. De flesjes water waren snel op, want het was erg warm weer. Tussen het sporten door namen we dan ook genoeg pauze om even bij te tanken.

Met hernieuwde energie maken we ons klaar voor een najaar vol inspirerende activiteiten met M25 Rotterdam. Ook meehelpen met het verzorgen van bijzondere activiteiten met en voor bijvoorbeeld daklozen, gevangenen, kinderen aangesloten bij de Voedselbank, ouderen met dementie? Hou dan onze agenda in de gaten op onze website: www.m25rotterdam.nl en/of Facebook: www.facebook.com/m25rotterdam. Meer informatie en aanmelden via info@m25rotterdam.nl.

Shirleni Blanken